

Executieve functies bij kinderen en jongeren

Mw. Dr. M. van der Molen

Kernpunten cursus

- Wat zijn executieve functies en waarom zijn ze belangrijk
- Diagnostiek van executieve functies: van test tot praktijk
- Zwakke executieve functies: training en aanpak

Inleiding

De laatste jaren is er veel aandacht voor executieve functies. Alleen al meer dan 137.000 Nederlandse hits op google. Maar wat zijn precies executieve functies? In deze cursus wordt een introductie gegeven van de verschillende executieve functies, met daarbij de nadruk op de basale executieve functies: Werkgeheugen, inhibitie en flexibiliteit. We starten bij de theorie en kennis verkregen door wetenschappelijk onderzoek, wat weten we bijvoorbeeld uit onderzoek over de relatie tussen executieve functies en schoolse vaardigheden en gedrag? Maar er wordt nadrukkelijk ook gekeken naar executieve functies in de praktijk. Bijvoorbeeld, kan je die functies wel diagnosticeren? Ga je dan experimentele, 'zuivere' tests gebruiken, of zijn vragenlijsten die de dagelijkse praktijk in kaart brengen betere diagnostische instrumenten? En als er bijvoorbeeld sprake is van een zwak werkgeheugen, wat dan? Kan je het werkgeheugen trainen, en hoe? En hoe bewezen effectief zijn zulke trainingen? Behalve informatie over dit soort trainingen, wordt ook besproken wat kinderen, jongeren, leerkrachten, ouders, zelf kunnen doen. Alhoewel kennis van executieve functies, en deze cursus, geen standaard oplossing kan bieden bij geconstateerde gedrags- of schoolse problemen, biedt het wel een raamwerk waarlangs gedrag beter te analyseren en begrijpen is.

Doelgroep

Pedagogen, psychologen, psychiaters, maatschappelijk werkers en andere hulpverleners (universitaire of HBO-vooropleiding) die werken in het onderwijs, de jeugdzorg, jeugd-GGz of de justitiële sector.

Doelstelling(en)

Geformuleerd met het oog op het effect dat de cursus voor een cursist na afloop van de cursus kan hebben, bijvoorbeeld:

Na afloop van deze cursus

- weet je:
 - Wat de belangrijkste executieve functies zijn en hoe die zich ontwikkelen
 - Hoe je executieve functies in kaart kan brengen
 - Wat de haken en ogen zijn bij het diagnosticeren en interpreteren
 - Wat inzicht in en kennis van executieve functies kan bijdragen aan het begrijpen van gedrag van kinderen en jongeren
 - Welke commerciële trainingen er zijn, hoe effectief ze zijn en voor wie ze werken

Werkwijze

De deelnemers bestuderen van te voren opgegeven literatuur. De cursus is interactief en afwisselend in opzet: theorie wordt zoveel mogelijk geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk. Er zijn tussendoor opdrachten die alleen of in kleine groepjes gemaakt worden. Er is ruimte om casuïstiek uit de eigen praktijk te bespreken. Je moet rekening houden met 12 uur literatuur bestuderen per bijeenkomst en het maken van een interventie voor een kind met problemen met het executief functioneren (of voor de ouders in de begeleiding, voor leerkrachten, etc).

Toetsing

Na afloop van de cursus dienen de cursisten een interventie uit te schrijven voor een kind met problemen met het executief functioneren (of voor de ouders in de begeleiding of voor leerkrachten). De docent zal deze beoordelen en van feedback voorzien.

Literatuur

Dawson, P., & Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten: Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Hogreve, €39,95. 288p inclusief bijlagen (233 p.)

Aanvullende artikelen.

Maximum aantal deelnemers: 16